

#ZeroWasteCities

Priča o Prelogu

Prvi hrvatski grad koji je dokazao da su promjene moguće, ako ima volje.

U 5 je godina grad Prelog na sjeveru Hrvatske trostruko povećao postotak odvojeno prikupljenog otpada i danas postiže skoro 70% odvojenog prikupljanja.

Nadalje, smanjena je količina proizvedenog miješanog otpada ispod 100kg po stanovniku te je Prelog postao uvjerljivi lider održivog gospodarenja otpadom u RH i šire. Kako je došlo do toga usprkos brojnim kritičarima koji su govorili da su postavljeni ciljevi nedostižni i utopistički u Hrvatskoj?

Odgovor leži u kvalitetnoj suradnji nevladine organizacije Zelena akcija s Gradom Prelogom i još 11 susjednih općina (različitih političkih pripadnosti) u sastavu komunalnog poduzeća PRE-KOM iz Preloga.

O PRE-KOM-u

PRE-KOM je komunalno poduzeće za gospodarenje otpadom u gradu Prelogu i 11 općina (40.210 stanovnika). Čimbenici uspjeha su ustrajnost u provedbi utvrđenih mjera, jasno postavljene ciljevi i velik angažman lokalnog stanovništva. PRE-KOM u prosjeku u 12 jedinica lokalne samouprave (JLS) 2019. uspijeva odvojeno prikupiti 57,25% komunalnog otpada (Prelog 66,69%)

u kojima se proizvede samo 70 kg miješanog komunalnog otpada (otpad koji nije pogodan za recikliranje ili kompostiranje) po stanovniku godišnje. PRE-KOM je predan cilju smanjenja te količine ispod 50 kg i povećanja odvojeno sakupljenog otpada na >70% u svim jedinicama lokalne samouprave u narednih nekoliko godina.

KLJUČNI PODACI O PRE-KOM-OVOM POSLOVANJU

- **Broj jedinica lokalne samouprave:** 12 (2019., a samo 7 u 2007.)
- **Broj stanovnika (2019.):** 40,210
- **Odvojeno prikupljen otpad (2007.):** 11%
- **Odvojeno prikupljen otpad (2014.):** 22%
- **Odvojeno prikupljen otpad (2019.):** 57.25% (157kg po stanovniku)
- **Glomazni otpad obrađen u RE-USE centru:** 12.75% (27kg po stanovniku)
- **Miješani komunalni otpad (2019.):** 30% (70kg po stanovniku)
- **Ukupni komunalni otpad (2019.):** 227kg po stanovniku (prosjeak RH: 444kg po stanovniku)
- **Ušteda emisija CO₂:** U usporedbi s nacionalnim prosjekom u 2018.^[1], za svaku tonu komunalnog otpada u toj godini PRE-KOM je uštedio 192 kgCO₂eq (ekvivalent kilogramima ugljičnog dioksida)^[2]. To je ekvivalent količini ugljičnog dioksida kojeg emitira vožnja 766 kilometara automobilom^[3], za svaku proizvedenu tonu komunalnog otpada.

1] Podaci za 2019. još nisu dostupni.

2] Emisije izračunate alatom Zero Waste Scotland's Carbon Metric.

3] Ekvivalent izračunat alatom EPA.

Nacionalni kontekst

Trenutni sustav za gospodarenje otpadom u Hrvatskoj u velikoj većini gradova i općina uvelike se bazira se na prikupljanju i odlaganju miješanog otpada (70% u prosjeku), a sustavi odvojenog prikupljanja nedovoljno su efikasni za dostizanje europskih ciljeva.

Grad Prelog već više od 10 godina unaprjeđuje sustav odvojenog prikupljanja otpada, a u posljednjih je 5 godina lider u postotku odvajanja u Republici Hrvatskoj.

Ministarstvo priprema naknade koje će plaćati JLS koje proizvode najveće količine otpada. Zbog uspješnog i efikasnog sustava kojeg je razvio PRE-KOM, u JLS u kojima PRE-KOM

vrši uslugu građani neće morati plaćati te naknade.

Odličnim rezultatima u odvajanju i izgradnjom lokalne infrastrukture Prelog je dokazao da nema smisla graditi megalomanske regionalne centre za obradu i spaljivanje miješanog otpada koji se godinama nameću u Hrvatskoj od strane Ministarstva zaštite okoliša.

Time je Prelog zajedno s nevladinim udrugama izvršio snažan pritisak da se polako počinje mijenjati i nacionalni koncept gospodarenja otpadom, unatoč još uvijek snažnom otporu interesnih skupina koje inzistiraju na spaljivanju otpada.

Slika 1: Grad Prelog. Medimurje, www.medimurje.hr

Ključan čimbenik uspjeha

1

ODVOJENO PRIKUPLJANJE OTPADA 'OD VRATA DO VRATA'

2007. godine PRE-KOM je počeo odvojeno prikupljati otpad u 7 jedinica lokalne samouprave u kojima je bio nadležan za gospodarenje otpadom. Sustav odvojenog prikupljanja bazirao se na spremnicima na javnim površinama, ali su postupno kroz nekoliko godina svi spremnici maknuti te je sustav organiziran sa prikupljanjem otpada na kućnom pragu korisnika.

Do 2014. godine sustav je bio organiziran kao sustav od vrata do vrata u kojemu se miješani komunalni otpad od građana prikupljao kantama volumena 120 litara svakih 14 dana, dok su se suhi reciklanti (papir, staklo, tetrapak, PET/plastika i metalna ambalaža) odvojeno prikupljali putem vrećica jednom mjesečno, a glomazni otpad na poziv.

Ono što je organizacijski već tada bilo naprednije u odnosu na ostatak RH bilo je odvojeno sakupljanje čak 5 suhih frakcija u istom odvozu. Sam sustav je imao uspješnost od 22% odvojenog prikupljanja.

PRE-KOM je u siječnju 2015. dopunio uslugu prikupljanja otpada te krenuo i sa odvojenim sakupljanjem biorazgradivog otpada (smeđa kanta) iz domaćinstava. Prikupljanje je karakterizirao naizmjenični dvotjedni odvoz ostatnog otpada i biorazgradivog otpada te odvoz suhih frakcija za recikliranje jednom mjesečno. Takav sustav vrlo je brzo pokazao uspješnost te je PRE-KOM sa 22% 2014. skočio na 49,58% odvojenog prikupljanja otpada u 7 JLS do kraja 2015. godine i ispunio ciljeve koje je RH imala do 2020. godine, a kojima velika većina ostalih JLS u RH ni dan danas nije ni blizu.

Taj se sustav dodatno poboljšao u narednim godinama pa se umjesto u vrećicama, u dijelu domaćinstva papir i plastika prikupljaju i u spremnicima (žuti i plavi), a plan je da se tijekom 2021 vrećice u svim domaćinstvima zamijene žutim i plavim spremnicima. Osim toga, u sastav PRE-KOM-a ušlo je još 5 općina koje su prepoznale efikasnost gospodarenja otpadom grupacije PRE-KOM pa u 2020. godini PRE-KOM prikuplja otpad u 12 JLS.

U svim JLS otpad se prikuplja na kućnom pragu korisnika. Takav način prikupljanja u kombinaciji s kvalitetnom edukacijom je doveo do odličnog rezultata u 2019. kada je Prelog odvojeno prikupljao 66,69% otpada, a prosjek u svim JLS u kojima PRE-KOM gospodari otpadom iznosio 57,25%. **Od 12 najboljih JLS u RH po postotku odvajanja, čak je 10 iz sastava PRE-KOM-a, što jasno govori o liderskoj ulozi u odvojenom prikupljanju otpada u RH.**

PRE-KOM nastavlja s unaprjeđenjem sustava te je u 2018. godini krenuo i sa pilot projektom odvojenog prikupljanja jestivog otpadnog ulja na kućnom pragu građana kao prvi u Hrvatskoj, s ciljem pretvaranja te vrste otpada u nove proizvode, poput mirisnih svijeća.

Silka 2: PRE-KOM, www.pre-kom.hr

2

LOKALNA INFRASTRUKTURA

Umjesto čekanja da se izgradi regionalni centar za gospodarenje otpadom, kao što je to slučaj u drugim JLS, Grad Prelog i PRE-KOM su odlučili izgraditi vlastita postrojenja za efikasnu i ekološki prihvatljivu obradu otpada.

U sklopu jedinstvenog sustava gospodarenja otpadom u 12 JLS PRE-KOM je izgradio reciklažno dvorište u Prelogu na površini od cca 2000 m² sa boksovima i kontejnerima gdje se može smjestiti oko 750 m³ korisnog otpada. Opremljeno je i jedno mobilno reciklažno dvorište. Uz to, uređen je prostor za skladištenje obrađenog otpada u balama na cca 800 m² površine. U sklopu reciklažnog dvorišta ranije se nalazio proizvodni pogon za obradu korisnog otpada sa trakom za sortiranje i dvije balirke, a s obzirom na veće potrebe, 2015. je izgrađena modernija sortirnica. Nastavno na to, PRE-KOM je u rujnu 2020. započeo projekt izgradnje reciklažnog dvorišta za građevinski otpad.

S obzirom na uvođenje usluge odvojenog prikupljanja biootpada, PRE-KOM-u je bila potrebna i kompostana za zbrinjavanje biootpada. Ona je otvorena 14.04.2015. te osim iz JLS koje su u sastavu PRE-KOM-a zaprima otpad i okolnih JLS koje nemaju svoju kompostanu.

To širenje pokazuje uspjeh i pozitivan utjecaj koji ima izgradnja kompostane ne samo na smanjenje količina miješanog otpada već i na smanjenje emisija štetnih plinova koji bi nastali odlaganjem ili spaljivanjem biootpada.

U srpnju 2020. PRE-KOM je započeo novi projekt opremanja i modernizacije kompostane kojim će se povećati kapacitet na 7200 tona godišnje. Od siječnja 2016. domaćinstva sa smeđom kantom svake godine dobivaju kupon kojim mogu besplatno dobiti dvije vreće komposta u kompostani u Prelogu, kao nagradu za trud za odvajanje biootpada.

Kako bi efikasno zbrinjavao glomazni otpad od korisnika, PRE-KOM je u svibnju 2017. otvorio i prvi RE-USE centar u Hrvatskoj. Proizvodi se u CPU prodaju po simboličnoj cijeni koja pokriva samo troškove popravka. Osim pregleda robe na licu mjesta u CPU, građani mogu robu razgledati i putem web aplikacije na web stranici www.pre-kom.hr.

Primjerice, imamo puno madraca, a u svakom od njih je od sedam do 15 kilograma željeza koje vadimo van. Tekstil se, također, može ponovno koristiti i poslati na preradu. Na otpadu završava i puno zamijenjene stolarije. U obradi smo očistili željezo, aluminij i staklo te je to otišlo za reciklažu, a drvo smo izdrobili i predali za oporabu i proizvodnju iverice. Uspijemo spasiti oko 70% glomaznog otpada

Siniša Radiković, direktor PRE-KOM-a

Prije izgradnje centra, kako bi ispitao potrebu korisnika, PRE-KOM je proveo online aukciju na kojoj su brzo rasprodani svi predmeti koji su bili izvučeni iz otpada i obnovljeni. To je ukazao na veliku mogućnost uspješnog funkcioniranja centra u kojem bi građani mogli kupiti popravljene proizvode pa je PRE-KOM krenuo u realizaciju.

Osim navedenih postrojenja, PRE-KOM konstantno ulaže i u svoj vozni park, a ta modernizacija također povećava kvalitetu otpada prikupljenog za daljnju obradu.

KLJUČNI

PODACI

O

INFRASTRUKTURI:

- Ukupna vrijednost projekta reciklažnog dvorišta je 3,673,882.81 kn
- Kapacitet sortirnice iznosi 1500 tona u jednoj smjeni godišnje, a u jednoj smjeni na dvije linije za sortiranje može raditi do 15 radnika
- Ukupna vrijednost projekta reciklažnog dvorišta za građevinski otpad je 4,177,315.84 kn
- Izgradnja i stručni nadzor Kompostane Prelog vrijedna je 3.018.361,69 kn
- Kapacitet kompostane je 2000 tona biorazgradivog otpada godišnje, s izlazom od oko 1500 tona komposta godišnje
- Veličina RE-USE centra je 440 m² te se sastoji od dva dijela: izložbeno-prodajnog (220 m²) i skladišno-radioničkog (220m²)

3

PRAVEDNA I ODRŽIVA NAPLATA

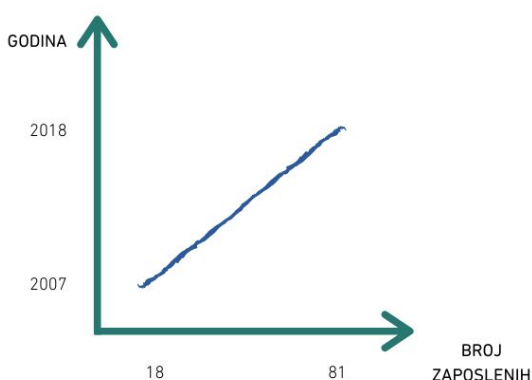
Kako bi motivirao građana i građanke na pravilno postupanje s otpadom, PRE-KOM je postavio cjenik na način da motivira građane na smanjenje količina miješanog otpada i povećanje odvajanja.

Naplata prema načelu onečišćivač plaća ispoštovana je kroz činjenicu da kućanstva koja proizvode manje miješanog otpada i rjeđe prazne kantu za miješani otpad, imaju i niže mjesečne račune. Cjenik je formiran prema broju članova kućanstva i broju odvoza kante za miješani komunalni otpad mjesečno, imajući u vidu različite kategorije korisnika koji dobivaju popust na uslugu. Primjerice, usluga je 30% jeftinija korisnicima koji ne koriste smeđu kantu već imaju svoj vlastiti komposter za zbrinjavanje biootpada, a obiteljima sa malom djecom ponuđeni su poklon bonovi u iznosu od 600 kuna za kupovinu višekratnih platnenih pelena.

Cijena usluge kreće se između 4 i 11 eura mjesečno, a prosječna cijena usluge u 2019. bila je oko 8 eura po kućanstvu. To je puno niže od brojnih gradova i općina s lošijom uslugom u kojima se plaća i više od 15 eura.

Eventualne uštede u slučaju ostvarenja predviđenih rezultata i zarade usmjeravaju se na smanjenje cijene odvoza za građane, pa je tako npr. jedna uplatnica u 2017. godini građanima iznosila 0,00 kuna, kao nagrada građanima za trud što pravilno odvajaju otpad. Vrijedi ponoviti i da građani dobivaju kupone za besplatno preuzimanje vreća komposta, kao nagrada za trud za odvajanje biootpada.

EKONOMSKI RAST PRE-KOM-a

Ekonomski i poslovni model sustava kojeg vodi PRE-KOM baziran je na mnogo faktora koji su varirali posljednjih godina. Primjerice, posljednjih je godina pala tržišna vrijednost papira i plastike, ali je PRE-KOM troškove kompenzirao uštedama na nižim troškovima deponiranja miješanog otpada čije su količine smanjene. Nadalje, PRE-KOM je ostvario prihode kompostiranjem biootpada JLS koje nemaju vlastita postrojanje za kompostiranje.

2018. godine uvedena je i elektronska identifikacija odvoza otpada kojom se prati kada je čija kanta ispražnjena, kako bi se dodatno doprinijelo boljoj regulaciji odvoza i elektronskom formiranju računa. U 2020. godini računi su se počeli dostavljati i putem e-maila onim građanima koji su odabrali takvu uslugu, kako bi se izbje-

glo nepotrebno stvaranje otpada.

Što se tiče nadzora i kontrole nad pravilnim odvajanjem, PRE-KOM koristi sustav upozoravanja putem žutih i crvenih kartona, s obzirom da je cilj radije upozoriti korisnike ukoliko su krivo odvojili otpad, nego ih kazniti, iako postoji i sustav kazni koji se koristi samo u slučaju višestrukog namjernog kršenja pravila.

Sve ovo dokazuje da implementacija 'zero waste' modela nije korisna samo za očuvanje okoliša, već i za lokalno gospodarstvo i rezultate tvrtki koje se bave gospodarenjem otpadom. Priča Preloga i PRE-KOM-a ukazuje na to kako se pravilnim gospodarenjem otpad može smanjiti bez ukupnog povećanja troškova komunalnih poduzeća, što je svakako win-win situacija.

4

SUSTAVNA EDUKACIJA I EFIKASNA KOMUNIKACIJA

PRE-KOM već godinama puno napora ulaže u komunikacijske aktivnosti s ciljem podizanja svijesti o održivom gospodarenju otpadom. Edukacija je od početaka odvojenog prikupljanja 2007. bila usmjerena na važnost pravilnog odvajanja otpada, a posljednjih nekoliko godina napori su usmjereni i na poticanje građana i građanki na smanjenje količine otpada, kućno kompostiranje i ponovnu uporabu.

PRE-KOM vrši sustavnu edukaciju svih uzrasta pa tako osim reklamnih materijala, radio jinglova i tribina za odrasle,

učestalo održava predavanja i radionice za djecu vrtičke i školske dobi.

Najpoznatija edukativna aktivnost za djecu je kviz "Ne dvoji nego smeće odvoji" u kojem djeca osim edukacije mogu osvojiti i vrijedne nagrade što ih dodatno motivira na pravilno postupanje s otpadom, a posljedično to ima utjecaja i na širenje takvog ispravnog ponašanja i na njihove obitelji koje su, primjerice, sve više počele koristiti i centar za ponovnu uporabu materijala.

Silka 3: PRE-KOM, www.pre-kom.hr

PRE-KOM vrši edukaciju te informira građane i građanke o svim novostima i rezultatima i putem web stranice te društvene mreže Facebook. Građani na web stranici mogu razgledati i artikle u Centru za ponovnu uporabu.

PRE-KOM je razvio i mobilnu aplikaciju putem koje korisnici mogu vidjeti novosti o gospodarenju otpadom,

vidjeti kalendare odvoza, prijaviti glomazni otpad te pregledavati robu u centru za ponovnu uporabu.

Lokalni mediji pridružili su se edukaciji koju PRE-KOM provodi kako bi ona doprla do što više građana i građanki.

PRE-KOM je pokazao da je u relativno kratkom vremenskom razdoblju moguće stvoriti kvalitetan sustav gospodarenja otpadom i postati dobar primjer drugima. Ponosan sam što je Zelena akcija svojom analizom pridonijela ovom uspjehu. To pokazuje da nevladine organizacije imaju relevantno znanje i da, kada su vlasti spremne poslušati argumentirane preporuke, mogu se postići značajni rezultati. Uspjeh PRE-KOM-a bila je loša vijest za mnoge grupe koje godinama blokiraju poboljšanje sustava gospodarenja otpadom zbog svojih interesa u poslu sa smećem. Trebalo je hrabrosti zakoračiti u smjeru suprotnom onom koji su zauzele većina općina i gradova, kao i hrvatska Vlada.

Marko Košak, programski voditelj u Zelenoj akciji i koordinator Zero Waste Croatia

5

SURADNJA PRE-KOM-A I ZELENE AKCIJE (ZERO WASTE CROATIA)

Jedan od glavnih čimbenika koji je doprinio uspjehu grada Preloga i okolnih općina, tj. komunalnog poduzeća PRE-KOM, je svakako i suradnja s Zelenom akcijom. Zelena akcija je analizirala sustav PRE-KOM-a te dala preporuke i ciljeve temeljene na zero waste strategiji gospodarenja otpadom. Iako je samo komunalno poduzeće u početku bilo pomalo skeptično prema visokim ciljevima i mjerama koje je postavila Zelena akcija, odlučili su da će krenuti putem koji je zacrtala Zelena akcija i vrlo brzo vidjeli su se plodovi ove suradnje.

Suradnja je započela 2015. kada je Zelena akcija za komunalno poduzeće PRE-KOM izradila studiju s analizom

sustava gospodarenja otpadom te preporukama za budući razvoj na zero waste principima i s ciljem ispunjenja zero waste ciljeva smanjenja nastanka, ponovne uporabe, recikliranja i kompostiranja otpada. Analiza je predvidjela da će provedbom predloženih mjera gradovi i općine u kojima otpadom gospodari PRE-KOM dostići kumulativni rezultat od 70% odvojenog prikupljanja do 2020. godine i smanjiti količine odloženog miješanog otpada ispod 100 kg po stanovniku. Slijedeći preporuke, PRE-KOM je blizu ostvarenja zacrtanih ciljeva, koje hrvatski gradovi i općine imaju do 2030. godine.

Silka 4: Potpisivanje Zero Waste deklaracije, PRE-KOM, www.pre-kom.hr

Prihvatanjem predloženih ciljeva i implementacijom predloženih mjera, gradovi i općine kojima upravlja PRE-KOM stekli su uvjete da u veljači 2016. Pristupe međunarodnoj Zero Waste Europe mreži te postanu uzorni model za organizaciju sustava gospodarenja otpadom u većem dijelu RH.

U Prelogu je 2016. u tu svrhu organizirana i zero waste konferencija na kojoj je 7 čelnika naselja u kojima otpadom gospodari PRE-KOM potpisalo međunarodnu Zero Waste 2020 strategiju, a brojni ugledni uzvanici čestitali su PRE-KOM-u na dosadašnjim rezultatima i planovima za budući razvoj. Odličan sustav kojeg razvija PRE-KOM prepoznale su i druge susjedne općine koje su se odlučile priključiti zajedničkom gospodarenju otpadom u sustavu PRE-KOM-a pa je sa 7 na 12 povećan broj JLS u kojima uslugu gospodarenja otpadom obavlja PRE-KOM.

U svrhu praćenja stanja ispunjavanja obveza Zero waste strategije, na preporuku Zelene akcije oformljen je Savjet za gospodarenje otpadom donjeg Međimurja kojeg čine sve jedinice lokalne samouprave u Donjem Međimurju, komunalno društvo PRE-KOM te predstavnik Zelene akcije / Zero Waste Europe mreže.

Savjet se sastaje svakih nekoliko mjeseci i jednoglasno donosi sve odluke vezane za promjene u sustavu gospodarenja otpadom PRE-KOM-a, što je odličan primjer suradnje sa nevladinim stručnim organizacijama. Ta se suradnja nastavila i kroz zajedničko predstavljanje uspješnog sustava na raznim konferencijama i u raznim medijima.

“

Kako smo uspjeli? Kopirali smo od boljih i prilagodili. Konstantno pratimo moderne trendove u Europi i svijetu. Konstantno proučavamo što se događa u sustavu gospodarenja otpadom u svijetu, idemo na studijska putovanja te istražujemo nova rješenja i koncepte.

Siniša Radiković, direktor PRE-KOM-a.

Zaključak

Priča o Prelogu i njegovu sustavu gospodarenja otpadom pokazuje značaj i raznolikost zero waste sustava.

Zero waste je strategija koja može biti uspješno implementirana u različitim veličinama gradova i općina diljem Europe. Važno je da se pravilno primjenjuje i da se ispoštuju sve sastavnice – kvalitetna analiza sustava, efikasna komunikacija i edukativni programi za građane, izgradnja potrebne infrastrukture te fleksibilnost unutar sustava za unaprjeđenje i nove izazove.

U slučaju PRE-KOM-a, nakon usvajanja zero waste strategije, tvrtka PRE-KOM ne samo da je uspjela doći do 10 najboljih rezultata u odvojenom prikupljanju među svim gradovima i općinama u RH, već je to učinila uz pravednu naplatu bez podizanja računa poput brojnih drugih gradova i općina u RH.

Međutim, priča Preloga i PRE-KOM-a još nije završena. Nastavit će se implementacija novih ideja kojima se smanjuje nastanak otpada, poput ustanova bez plastike i efikasnijeg sustava doniranja hrane, što će dodatno ojačati status lidera u održivom gospodarenju otpadom u RH i šire.

CASE STUDY NAPISAO

Marko Košak

Programski voditelj u Zelenoj akciji i koordinator mreže Zero Waste Croatia

RECENZENTI

Pierre Condamine

Jack McQuibban

Joan Marc Simon

UREDNIK

Rossella Recupero

IZVORI:

Zelena akcija

- zelena-akcija.hr/en/programmes/waste/foe_croatia_got_zero_waste_in_croatia_moving_7_municipalities_adopted_zero_waste_strategy
- zelena-akcija.hr/en/programmes/waste/croatian_zero_waste_municipalities_s_how_it_is_possible
- zelena-akcija.hr/en/programmes/waste/it_is_possible_three_new_zero_waste_municipalities_in_croatia
- zelena-akcija.hr/en/programmes/waste/first_re_use_center_in_croatia_and_2_new_zero_waste_municipalities
- [Re-use centar](#)

PRE-KOM

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja

- Podaci za 2019: www.haop.hr/hr/tematska-podrucja

Foto prava: PRE-KOM, www.pre-kom.hr

Za više informacija prošetite zerowastecities.eu

Ili kontaktirajte cities@zerowasteeurope.eu

Zelena akcija / Zero Waste Croatia je udruga građana u Hrvatskoj za zaštitu okoliša i promicanje održivog razvoja na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini. Unutar našeg Programa održivog gospodarenja otpadom radimo na mnogim poljima kao što su gradovi bez otpada, plastika za jednokratnu upotrebu, otpad od hrane, odvojeno sakupljanje, ponovna upotreba, kompostiranje itd. Vodimo mrežu nevladinih organizacija i građanskih inicijativa Zero Waste Hrvatska te koordiniramo mrežu hrvatskih gradova i općina bez otpada. Na globalnoj razini dio smo mnogih mreža: Zero Waste Europe, Break Free from Plastic, Friends of the Earth, EEB, IPEN, Justice & Environment, Climate Action Network, itd.

Zero Waste Europe je europska mreža zajednica, lokalnih čelnika, stručnjaka i aktivista koji se bave aktivnostima smanjenja nastanka otpada u društvu. Mreža osnažuje zajednice da redizajniraju svoj odnos s resursima i da usvoje pametniji način života i održive obrasce potrošnje u skladu s kružnom ekonomijom.

Zero Waste Europe zahvaljuje za financijsku pomoć Europske unije. Isključivu odgovornost za sadržaj ove publikacije snosi Zero Waste Europe. Publikacija ne odražava nužno mišljenje EU. EU ne može biti odgovorna za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u publikaciji.

ZERO
WASTE
EUROPE

